

Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Факультет №7
Кафедра права

Дисципліна:

СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

Тема №7

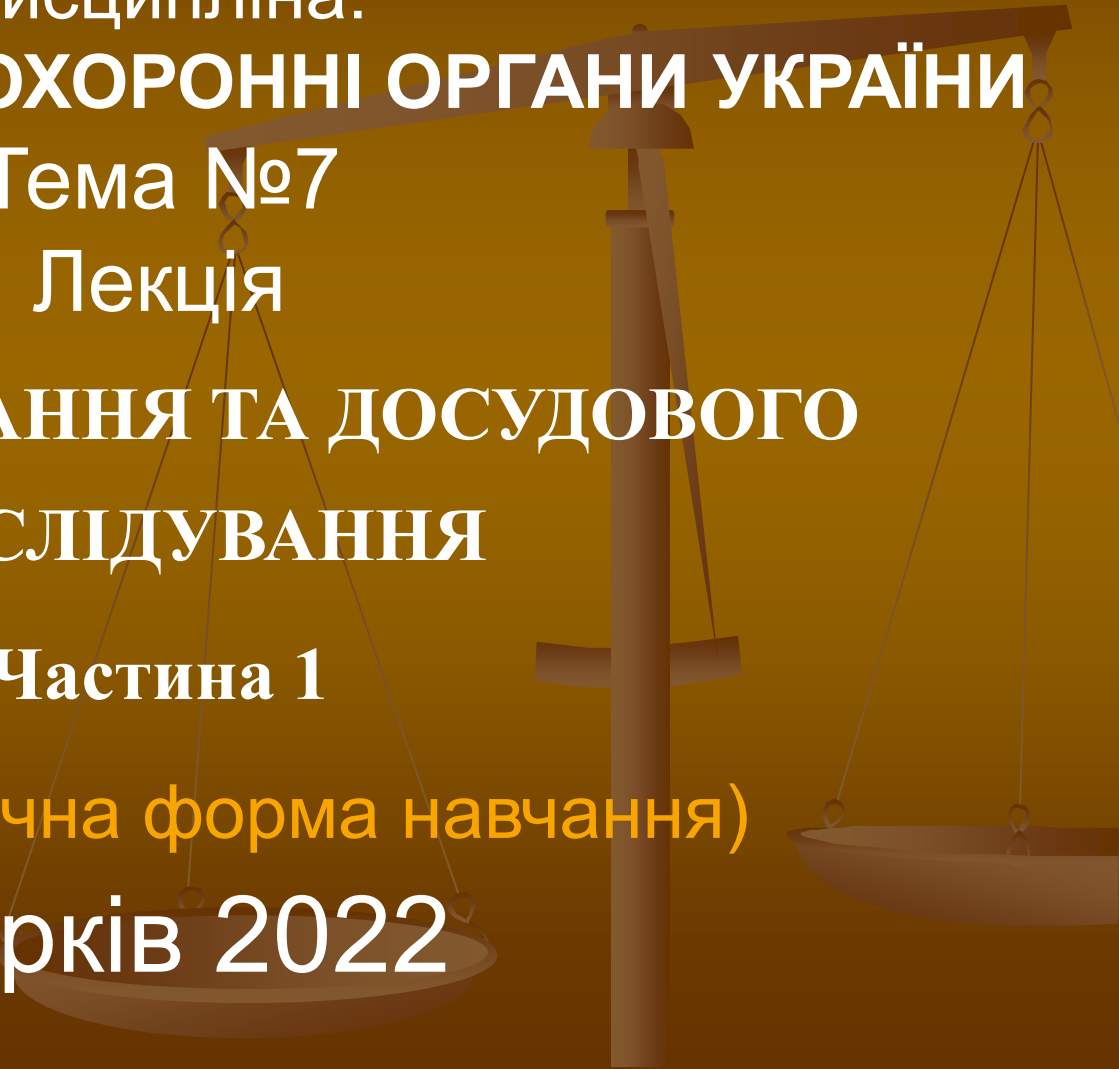
Лекція

**ОРГАНИ ДІЗНАННЯ ТА ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ**

Частина 1

(Денна / заочна форма навчання)

Харків 2022

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

Вступ

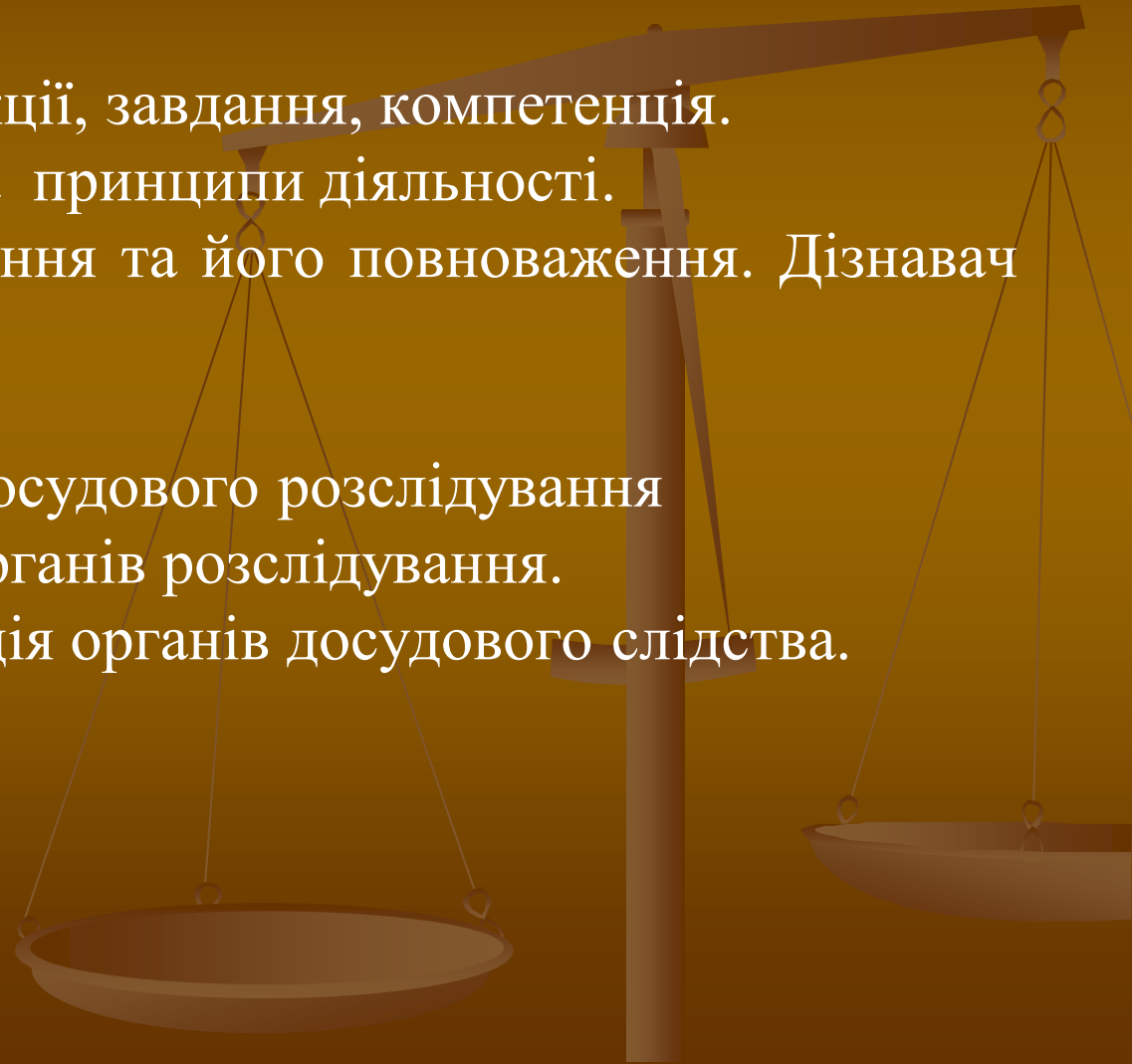
Частина 1

- 1.Органи дізнання: функції, завдання, компетенція.
2. Система, структура та принципи діяльності.
- 3.Керівник органу дізнання та його повноваження. Дізнавач та його повноваження.

Частина 2

- 1.Поняття та завдання досудового розслідування
- 2.Система і структура органів розслідування.
- 3.Завдання та компетенція органів досудового слідства.

Висновок

Рекомендована література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України* від 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141. зі змінами №1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, №28, ст.532 №2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, №9, ст.50 № 27-IX від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. *Голос України*. 2012. 19 травня (№№ 90–91) (із змінами та доповненнями, № 2581-VIII від 02.10.2018, *Відомості Верховної Ради*, 2018, № 46, ст.371 № 2599-VIII від 18.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.374} {Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 4-р/2019 від 13.06.2019} {Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду № 7-р/2019 від 25.06.2019} {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 100-IX від 18.09.2019, ВВР, 2019, № 40, ст.218 № 101-IX від 18.09.2019, ВВР, 2019, № 40, ст.219 № 113-IX від 19.09.2019, ВВР, 2019, № 42, ст.238.

Рекомендована література:

3. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України: НАКАЗ МВС України 20.05.2020 № 405
4. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 06 квітня 2016 року № 139. {Із змінами, внесеними згідно з Наказами Генеральної прокуратури № 147 від 22.05.2017 № 16 від 31.01.2019}
5. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ ГПУ, МВС, СБУ, Мін'юсту, Державної прикордонної служби, Міністерства фінансів України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5.

Рекомендована література:

6. Положення про слідчі підрозділи національної поліції України: Наказ МВС України *справ* № 403 від 20.05.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>.

18:30. 14.10.2020

1. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» для здобувачів вищої освіти, спеціальності 262 – «Правоохоронна діяльність», перший рівень вищої освіти: денна/заочна форма./ Укладачі: Шинкаренко І.Р. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2022. 684 с.

ПЕРЕЛІК КЛЮЧОВИХ ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ ТЕМИ:

«дізнання», «орган дізнання», «дізнавач»,
«досудове розслідування», «кримінальне
провадження», «орган досудового
розслідування», «слідчий».

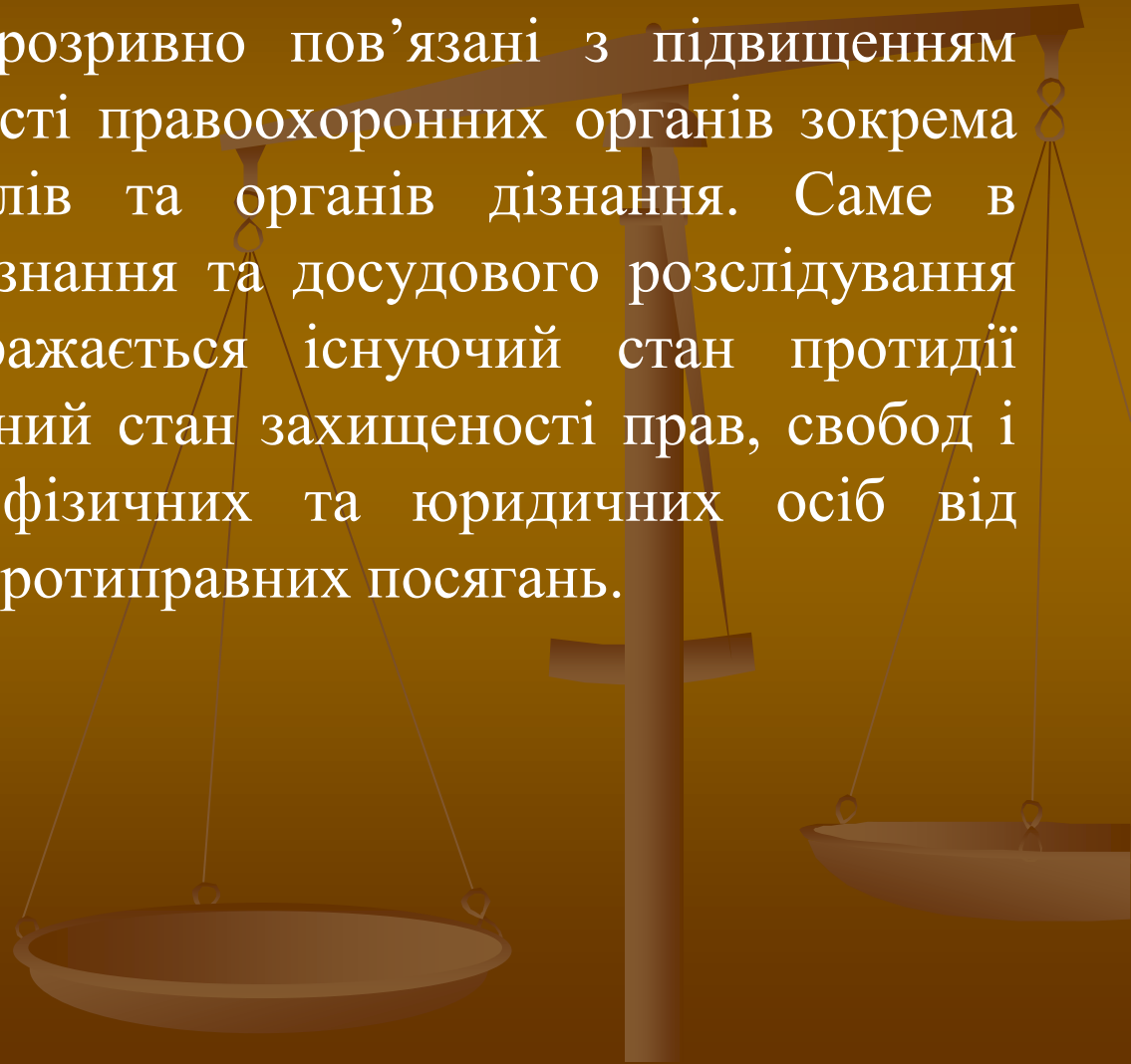
МЕТА ЛЕКЦІЇ:

НАДАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ ЩОДО:

- Поняття органу дізнання: функції, завдання, компетенція система та структура.
- Правового статусу керівника органу дізнання та його повноваження.
- Правового статусу дільнавача та його повноваження.
- Поняття органу досудового розслідування, його функції, завдання та компетенція. Система та структура слідчих підрозділів.

ВСТУП

- Подальший розвиток демократії, забезпечення прав і свобод громадян нерозривно пов'язані з підвищенням ефективності діяльності правоохоронних органів зокрема їх слідчих підрозділів та органів дізнання. Саме в діяльності органів дізнання та досудового розслідування найяскравіше відображається існуючий стан протидії злочинності та реальний стан захищеності прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб від злочинних та інших протиправних посягань.

ВСТУП

Більше того, підрозділи дізнання слідчі підрозділи в системі органів досудового розслідування є низовою ланкою правоохоронних органів у протидії злочинності, а тому несуть основне навантаження з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Ефективність діяльності підрозділів дізнання та досудового розслідування в системі правоохоронних органів залежить від багатьох факторів – правових, матеріально-технічних, соціальних тощо. Не останнє місце серед факторів стабільності та ефективності діяльності слідчих підрозділів займає організаційний. Проблема організації діяльності слідчих підрозділів та підрозділів дізнання правоохоронних органів займає важливе місце в комплексі питань управління правоохоронною діяльністю.

ЧАСТИНА 1. ОРГАНИ ДІЗНАННЯ:

1. ОРГАНИ ДІЗНАННЯ: ФУНКЦІЇ, ЗАВДАННЯ, КОМПЕТЕНЦІЯ

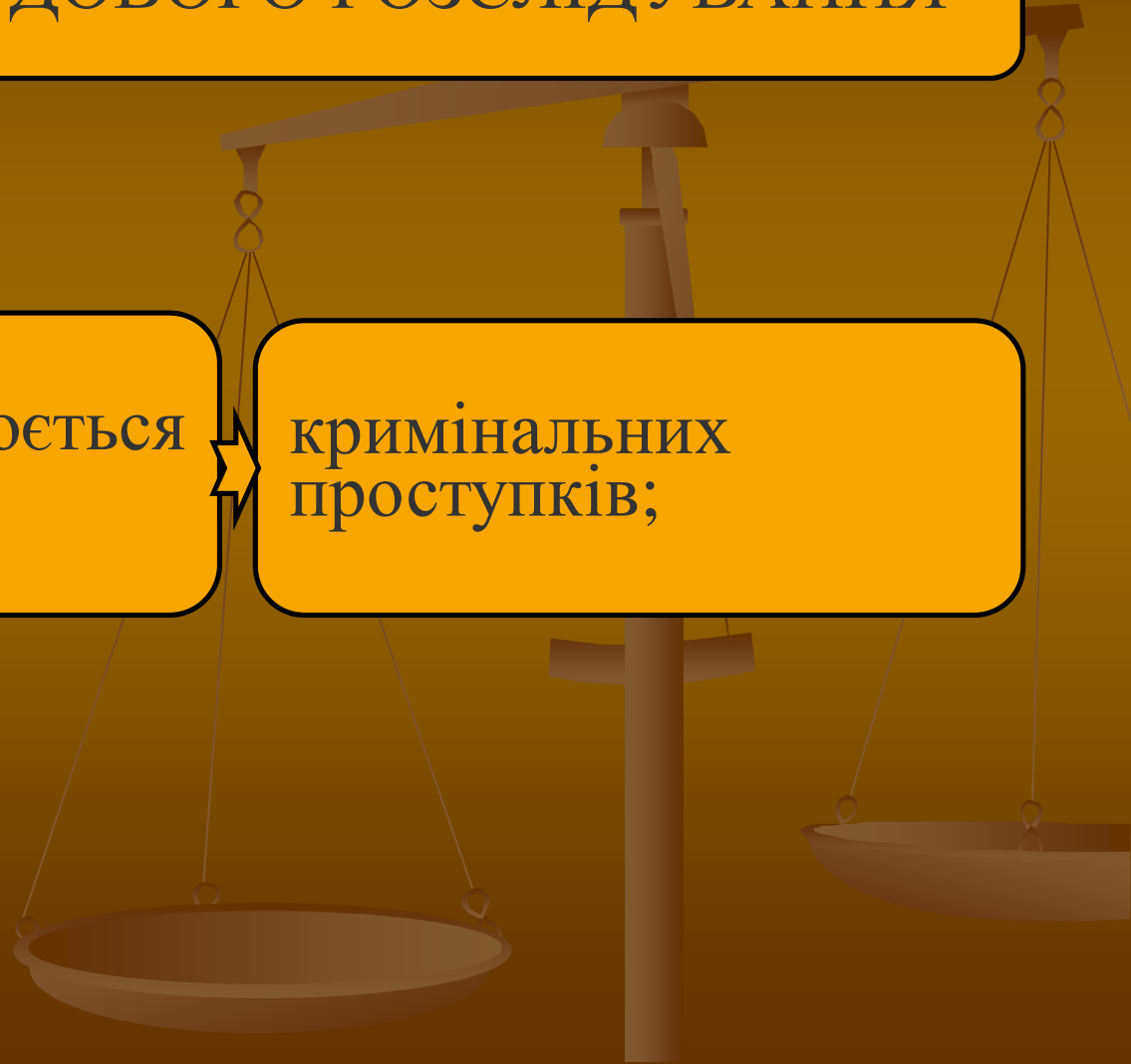

ДІЗНАННЯ

ФОРМА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

в якій здійснюється
розслідування

кримінальних
проступків;

**ДІЗНАННЯ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПІДРОЗДІЛИ
ДІЗНАННЯ АБО УПОВНОВАЖЕНІ ОСОБИ ІНШИХ
ПІДРОЗДІЛІВ:**

а) органів Національної
поліції;

б) органів безпеки;

в) органів, що здійснюють
контроль за додержанням
податкового законодавства;

г) органів Державного
бюро розслідувань;

г) Національного антико-
рупційного бюро України

Підрозділи дізнання

здійснюють досудове розслідування кримінальних проступків,

віднесених до підслідності відповідних правоохоронних органів

у порядку, передбаченому чинним кримінально-процесуальним законодавством

Дізнання здійснюють також працівники інших підрозділів правоохоронних органів, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої кримінально-процесуальним законодавством, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків.

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ завдання

-захист особи, суспільства та держави від кримінальних проступків;

-забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності органів Національної поліції України;

-охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;

-забезпечення відшкодування фізичним і юридичним особам шкоди, заподіяної кримінальними проступками;

-виявлення причин і умов, які сприяють учиненню кримінальних проступків, і вжиття заходів щодо їх усунення.

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ функції .

1) усебічне, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального проступку, виявлення як тих обставин, що викривають, так і тих, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставин, що пом'якшують чи обтяжують їх покарання, надання їм належної правової оцінки та забезпечення прийняття законних і обґрунтованих процесуальних рішень;

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ функції .

- 2) аналіз практики досудового розслідування кримінальних проступків, організації і результатів діяльності дізнавачів, унесення на основі цього в установленому порядку пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності підрозділів дізнання;
- 3) вжиття заходів з підвищення якості дізнання і дотримання його строків;
- 4) вивчення, узагальнення позитивного досвіду дізнання, упровадження його в практику підрозділів дізнання, розроблення сучасних методик розслідування окремих видів кримінальних проступків;

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ функції .

5) організація взаємодії підрозділів дізнання з іншими підрозділами Національної поліції, слідчими та детективами інших правоохоронних органів, суб'єктами, що здійснюють судово-експертну діяльність, підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також прокурорами, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням;

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ функції .

- 6) вивчення практики застосування дізнавачами норм права і розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України;
- 7) забезпечення підбору, розстановки і виховання кадрів для підрозділів дізнання, підвищення їх кваліфікації та професійної майстерності;
- 8) організація відповідно до законодавства України розгляду і вирішення звернень громадян, які надходять у зв'язку з проведенням дізнання.

Висновки до першого питання.

1. Підрозділи дізнання – це окремі структурні підрозділи, що здійснюють досудове розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності відповідних правоохоронних органів у порядку, передбаченому.

2. Основною функцією підрозділів дізнання є усебічне, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального проступку, виявлення як тих обставин, що викривають, так і тих, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставин, що пом'якшують чи обтяжують їх покарання, надання їм належної правової оцінки та забезпечення прийняття законних і обґрунтованих процесуальних рішень;

1.

2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДІЗНАННЯ: ПРАВОВА ОСНОВА ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ.

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ є структурними підрозділами:

1. Центрального органу управління:
 - а) органів Національної поліції;
 - б) органів безпеки;
 - в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
 - г) органів Державного бюро розслідувань;
 - г) Національного антикорупційного бюро України.
 - г) Національного антикорупційного бюро України.

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ є структурними підрозділами:

2. Територіальних органів в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, територіальних (відокремлених) та міжрегіональних підрозділів.

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

- 1) Управління дізнання Національної поліції України (далі - Управління дізнання);
- 2) відділи (сектори) дізнання ГУНП;
- 3) відділи (сектори) дізнання територіальних (відокремлених) підрозділів поліції (далі - відділи (сектори) дізнання територіальних підрозділів поліції).

Працівники поліції інших підрозділів органів Національної поліції України, які уповноважені здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків, підпорядковуються з питань здійснення дізнання начальникові підрозділу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання - керівникові органу досудового розслідування в межах юрисдикції територіального підрозділу поліції.

ПІДРОЗДІЛИ ДІЗНАННЯ

Правова основа діяльності

Конституція України

Кримінальний кодекс України

Кримінальний процесуальний Кодекс України

Закони України: «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Податковий кодекс України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Націо-нальне антикорупційне бюро України», ; Інші закони України.

Укази Президента України та постанови Верховної Ради України, акти Кабінету Міністрів України, інші нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність Національної поліції України.

Міжнародні договори України, згода на обов'язкове виконання яких надана Верховною Радою України,

ОРГАНИ ДІЗНАННЯ

принципи діяльності

верховенство права;

рівність перед законом;

законність

повага до людської гідності;

забезпечення права на свободу та особисту недоторканність;

недоторканність житла чи іншого володіння особи;

- таємниця спілкування;
- невтручання у приватне життя;
- недоторканність права власності;

презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини;

свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї;

заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення;

ОРГАНИ ДІЗНАННЯ

принципи діяльності

забезпечення права на захист;

безпосередність дослідження показань, речей і документів;

забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;

- публічність;
- диспозитивність;

гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами;

розумність строків;

мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА означає,

що у правовій державі має панувати закон,

а не інтереси осіб, у руках яких у певний момент перебуває влада;

між усіма суб'єктами права на основі закону.

функції держави
полягають у регулюванні
відносин

Орган дізнання не повинен так тлумачити закон, щоб він несправедливо обмежував права і свободи особи.

Однією з гарантій здійснення цього принципу є чітке, зрозуміле і прозоре закріплення правил і процедур здійснення кримінального провадження.

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ

вимога точного і
неухильного дотримання
законів органами дізнання,

а також всіма учасниками
кримінального
провадження за фактом
вчинення кримінального
проступку.

Принцип законності знаходить своє відображення в єдиному і обов'язковому порядку провадження по всіх кримінальних провадженнях, що є гарантією від свавілля у діяльності державних органів.

Органи дізнання не зважаючи на різні компетенції і процесуальне положення, спрямовують свою діяльність на здійснення в кінцевому підсумку завдань кримінального судочинства, в тому числі і на забезпечення правильного застосування закону.

ПРИНЦИП РІВНОСТІ ПЕРЕД ЗАКОНОМ.

частинами 1, 2 ст. 24 Конституції України, відповідно до яких: «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками».

На рівні міжнародного права відзначається, що всі люди народжуються вільними й є рівними за своєю гідністю та правами (ст. 1 Загальної декларації прав людини).

Вони наділені розумом і совістю та повинні діяти один щодо одного в дусі братерства.

Кожна людина має всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища (ст. 2).

ПРИНЦИП ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ. ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЩО:

1. Під час кримінального провадження повинна бути забезпечена повага до людської гідності, прав і свобод кожної особи.

3. Кожен має право захищати усіма засобами, що не заборонені законом, свою людську гідність, права, свободи та інтереси, порушені під час здійснення кримінального провадження.

2. Забороняється під час кримінального провадження піддавати особу катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує її гідність, поводженню чи покаранню, вдаватися до погроз застосування такого поводження, утримувати особу у принизливих умовах, примушувати до дій, що принижують її гідність.

Принцип забезпечення права на свободу та особисту недоторканність.

Означає, що під час кримінального провадження ніхто не може триматися під вартою,

бути затриманим або обмеженим у здійсненні права на вільне пересування

в інший спосіб через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення, інакше як на підставах та в порядку, передбачених КПК.

ПРИНЦИП ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ. ПОЛЯГАЄ В ТОМУ, ЩО:

Кожен, кого затримано
через підозру

або обвинувачення у
вчиненні кримінального
правопорушення або
інакше позбавлено
свободи,

для вирішення питання про законність та обґрунтованість
його затримання, іншого позбавлення свободи та
подальшого тримання.

Про затримання особи, взяття її під варту або обмеження в
праві на вільне пересування в інший спосіб, а також про її
місце перебування має бути негайно повідомлено її
близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї
особи в порядку, передбаченому КПК.

Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи

Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи

до житла чи до іншого володіння особи,

інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним Кодексом України.

проведення в них огляду чи обшуку

ПРИНЦИП ТАЄМНИЦЯ СПІЛКУВАННЯ

передбачає:

1. Ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його життя або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію.

2. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань.

Таким чином, право особи на таємницю спілкування тісно зв'язане з правом на невтручання у особисте і сімейне життя. Але не обмежується тільки цим, бо поширюється і на сферу службових, ділових та інших суспільних відносин.

ПРИНЦИП НЕВТРУЧАННЯ У ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ передбачає:

що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя

крім випадків, передбачених Конституцією України.

Відповідно до рішення Конституційного Суду № 2-рп/2012 від 20.01.2012 року, інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень.

Така інформація про особу є конфіденційною. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

ПРИНЦИП НЕДОТОРКАНОСТІ ПРАВА ВЛАСНОСТІ передбачає:

1. Позбавлення або обмеження права власності під час кримінального провадження здійснюється лише на підставі вмотивованого судового рішення, ухваленого в порядку, передбаченому КПК.

2. На підставах та в порядку, передбаченому КПК, допускається тимчасове вилучення майна без судового рішення (ст. 16, 167-169 КПК).

Законом передбачена можливість позбавлення чи обмеження права власності під час кримінального провадження, але за умови:

- прийняття рішення тільки судом;
- мотивованості такого рішення;
- ухвалення рішення за процедурою, яка передбачена КПК.

ПРИНЦИП презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини передбачає:

- ніхто не зобов'язаний доводити свою винуватість у вчиненні кримінального провадження або меншу винуватість, або наявність обставин, що виключають кримінальну відповідальність особи;

- заборонено перекладати обов'язок доведення на обвинуваченого, домагатися його показань шляхом насильства, погроз та інших незаконних заходів;

- обов'язок доведення винуватості особи покладено на слідчого, прокурора, а у справах приватного обвинувачення – на потерпілого;м

- обвинувачення не може ґрунтуватися на засадах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях;

ПРИНЦИП презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини передбачає:

- усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь;

- факт притягнення особи до участі у кримінальному провадженні як підозрюваної, обвинуваченої, обрання щодо неї запобіжного заходу не повинні розцінюватися як доказ її винуватості;

- до остаточного вирішення кримінального провадження й офіційного визнання особи винною у вчиненні кримінального правопорушення з нею не можна поводитися як з винною, а також публічно, в засобах масової інформації та в будь-яких офіційних документах стверджувати, що ця особа є злочинцем.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Підрозділи дізнання є структурними підрозділами правоохоронних органів на центральних, територіальних та міжтериторіальних рівнях, які уповноважені здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків, підпорядковуються з питань здійснення дізнання начальникові підрозділу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання - керівникові органу досудового розслідування в межах юрисдикції територіального підрозділу поліції.

Перевірку стану та результатів діяльності підрозділів дізнання здійснюють в установленому порядку працівники підрозділів дізнання вищого рівня. Підрозділи дізнання здійснюють свою діяльність на підґрунті керівних засад кримінального провадження

3. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДІЗНАННЯ: ПРАВОВА ОСНОВА ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ.

Національної
поліції

органу безпеки,

Національного
антикорупційног
о бюро України

ДІЗНАВАЧ-
СЛУЖБОВА
ОСОБА,
органу

органу, що
здійснює контроль
за доде-ржанням
податко-вого
законодавства,

органу Державного
бюро розслідувань

у випадках, установлених Кримінальним процесуальним кодексом України, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків

заходів для забезпечення

вживати всіх передбачених законодавством

Дізнавачі підрозділів дізнання зобов'язані

ефективності досудового розслідування кримінальних проступків.

Про уповноваження працівника іншого підрозділу здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків Головою центрального органу виконавчої влади, начальниками територіальних і міжтериторіальних органів, або особами, які виконують їх обов'язки, видається наказ.

ДІЗНАВАЧІ

1. Під час досудового розслідування кримінальних проступків дізнавач самостійно приймає процесуальні рішення, крім випадків, коли закон передбачає прийняття (ухвалення) рішення слідчого судді, суду чи згоду прокурора, і є відповідальним за законне та своєчасне виконання цих рішень.

2. Дізнавач при здійсненні дізнання наділяється повноваженнями слідчого. Дізнавач несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення дізнання.

ДІЗНАВАЧ

1) починати дізнання за наявності підстав, передбачених КПК України;

2) проводити огляд місця події, обшук затриманої особи, опитувати осіб, вилучати знаряддя і засоби вчинення правопорушення, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання, а також проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, установлених цим Кодексом;

ПОВНОВАЖЕННЯ

3) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, установлених цим Кодексом, відповідним оперативним підрозділам;

4) повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;

ДІЗНАВАЧ

5) звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;

6) за результатами розслідування скласти обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження;

ПОВНОВАЖЕННЯ

7) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених ст. 284 КПК України;

8) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

ДІЗНАВАЧ

1. Дізнавач зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються в письмовій формі.

2. Дізнавач, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог Кримінального процесуального Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.

3. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення дізнавача.

ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДІЗНАННЯ, ДІЗНАВАЧ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

– дотримуватися вимог Конституції кримінально-процесуального законодавства та законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та інших нормативно-правових актів з питань досудового розслідування;

- забезпечувати повне, усебічне та неупереджене розслідування кримінальних проступків у межах строків установлених кримінально-процесуальним законодавством;
- виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються в письмовій формі;

ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ДІЗНАННЯ, ДІЗНАВАЧ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

–забезпечувати реалізацію в повному обсязі прав і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження;

–не розголошувати відомості, що становлять державну чи іншу таємницю, що охороняється законом, інформацію про приватне (особисте і сімейне) життя особи та інші відомості, здобуті під час розслідування кримінальних проступків;

–не вчиняти будь-яких дій, які можуть викликати сумнів у його об'єктивності та неупередженості;
–у разі наявності підстав, передбачених ст. 77 КПК України, заявляти самовідвід від участі в кримінальному провадженні в порядку, визначеному ст. 80 КПК України.

КЕРІВНИК ОРГАНУ ДІЗНАННЯ УПОВНОВАЖЕНИЙ:

- 1) визначати дізнавача, який здійснюватиме дізнання;
- 2) відсторонювати дізнавача від проведення дізнання за ініціативою прокурора або з власної ініціативи та призначати іншого дізнавача за наявності підстав, передбачених цим Кодексом, для його відводу (самовідводу) або неефективного дізнання;

- 3) ознайомлюватися з матеріалами дізнання, давати дізнавачу письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора;
- 4) вживати заходів для усунення порушень вимог законодавства у разі їх допущення дізнавачем;
- 5) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

Начальники підрозділів дізнання територіальних органів:

- виконують повноваження керівника органу дізнання, визначеного кримінальним процесуальним законодавством;

- є відповідальними за організацію роботи в підрозділі дізнання, стан досудового розслідування кримінальних проступків;
- виконання інших завдань підпорядкованих підрозділів дізнання.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ ДІЗНАННЯ:

- здійснює організаційне і методичне забезпечення діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України з розкриття та розслідування кримінальних проступків;

організовує в установленому порядку координацію діяльності підрозділів дізнання відділів (секторів) ГУНП та територіальних підрозділів поліції, у тому числі взаємодії між дізнавачами та оперативними підрозділами в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні; за наявності підстав ініціює в установленому порядку питання про проведення службового розслідування, уживає інших заходів щодо усунення порушень вимог законодавства;

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ ДІЗНАННЯ:

- ознайомлюється з матеріалами дізнання, дає в них дізнавачам письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора;

- організовує в установленому порядку вивчення стану досудового розслідування кримінальних проступків;

- організовує розгляд та вирішення в установленому законодавством порядку запитів і звернень, що надійшли до Управління дізнання, у зв'язку з проведенням дізнавачами досудового розслідування

Начальник відділу (сектору) дізнання ГУНП:

- організовує здійснення підрозділом дізнання ГУНП досудового розслідування кримінальних проступків, віднесених до підслідності органів Національної поліції України;
- надає практичну і методичну допомогу підрозділам дізнання територіальних підрозділів поліції в організації їх діяльності, здійснює перевірку їх роботи; розробляє та вживає заходів з підвищення ефективності роботи дізнавачів, усуває наявні недоліки;
- організовує та забезпечує взаємодію дізнавачів підрозділів дізнання з іншими підрозділами Національної поліції, слідчими та детективами інших правоохоронних органів, суб'єктами, що здійснюють судово-експертну діяльність, підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також прокурорами, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням;

Начальник відділу (сектору) дізнання ГУНП:

- аналізує діяльність підрозділів дізнання ГУНП і територіальних підрозділів поліції, здійснює розроблення та вжиття заходів, спрямованих на вдосконалення організації досудового розслідування кримінальних проступків, підвищення якості дізнання та скорочення його строків, забезпечення законності під час здійснення дізнання, відшкодування збитків, завданих кримінальними проступками;
- організовує розгляд та вирішення в установленому законодавством порядку запитів і звернень, що надійшли до відділу (сектору) дізнання ГУНП, у зв'язку з проведенням дізнавачами досудового розслідування кримінальних проступків.

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ (СЕКТОРУ) ДІЗНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПОЛІЦІЇ:

керує діяльністю відділу (сектору) дізнання територіального підрозділу поліції та є відповідальним за виконання покладених на нього завдань, додержання дізнавачами вимог законодавства України;

– організовує та забезпечує постійний моніторинг стану оперативної обстановки на території обслуговування й реагування на її зміни;

– забезпечує в межах компетенції взаємодію відділу (сектору) дізнання територіального підрозділу поліції та підрозділів оперативно-технічних заходів щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених частиною другою статті 264 та статтею 268 КПК України, оперативними підрозділами ГУНП та міжрегіональними територіальними органами поліції; забезпечує ефективне використання дізнавачами оперативної інформації під час досудового розслідування кримінальних проступків, розшуку осіб, які переховуються від органів досудового розслідування та суду;

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ (СЕКТОРУ) ДІЗНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПОЛІЦІЇ:

-організовує та забезпечує взаємодію дізнавачів з іншими підрозділами Національної поліції, слідчими та детективами інших правоохоронних органів, суб'єктами, що здійснюють судово-експертну діяльність, підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також прокурорами, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням;

-установлює спеціалізацію дізнавачів у розслідуванні кримінальних проступків окремих категорій;

- у разі встановлення в розпочатому дізнавачем кримінальному провадженні ознак злочину, негайно повідомляє про це керівника органу досудового розслідування відповідного територіального підрозділу поліції з метою вирішення в установленому законодавством порядку питання про визначення підслідності злочину,

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ (СЕКТОРУ) ДІЗНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПОЛІЦІЇ:

–розглядає заяви і повідомлення про кримінальні проступки, що надходять до територіального підрозділу поліції, а також інші матеріали про кримінальні проступки, виявлені працівниками поліції, і забезпечує невідкладне, але не пізніше 24 годин після надходження, внесення дізнавачами відповідних відомостей про кримінальні проступки до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР) та повідомлення прокурора про початок досудового розслідування;

–вивчає кримінальні провадження і надає дізнавачам письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора, контролює їх виконання;

- здійснює контроль за своєчасністю та повнотою внесення дізнавачами відомостей до ЄРДР, відповідністю даних про попередню правову кваліфікацію кримінальних проступків матеріалам кримінального провадження;

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ (СЕКТОРУ) ДІЗНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПОЛІЦІЇ:

–запобігає фактам утручання в процесуальну діяльність дізнавачів осіб, що не мають на те законних повноважень, уживає заходи щодо припинення утручання в процесуальну діяльність дізнавачів;

–забезпечує контроль за своєчасним повідомленням районним (міським) військовим комісаріатам про призовників і військовослужбовців, яким повідомлено про підозру в учиненні кримінального проступку, у порядку і строки, визначені п.61 Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2016 року № 921;

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ (СЕКТОРУ) ДІЗНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПОЛІЦІЇ:

- розглядає документи, які надійшли від органів прокуратури та суду, з питань здійснення дізнання;
- організовує розгляд та вирішення в установленому законодавством порядку запитів та звернень, що надійшли у зв'язку з проведенням дізнавачами досудового розслідування кримінальних проступків.

СТАТУС ДІЗНАВАЧА

Службові особи органів та підрозділів (Національної поліції; органів безпеки; органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства; органів Державного бюро розслідувань; Національного антикорупційного бюро України), крім безпосередніх керівників підрозділів дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання - керівників органів досудового розслідування, які діють у межах повноважень, визначених КПК України, не можуть мати доступу до матеріалів кримінальних проваджень, витребувати їх у дізнавача для перевірки стану розслідування кримінального проступку, вивчення і надання вказівок, визначення кваліфікації кримінального проступку чи будь-яким іншим способом утручатися в процесуальну діяльність дізнавача.

СТАТУС ДІЗНАВАЧА

- Утручання в процесуальну діяльність дізнавача осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється.
- Рішення слідчого судді, суду, письмові доручення і вказівки прокурора, письмові вказівки керівника підрозділу дізнання, а в разі відсутності підрозділу дізнання - *керівника органу досудового розслідування, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора, надані в межах їх компетенції і в установленій законодавством формі, є обов'язковими для виконання дізнавачем.*

СТАТУС ДІЗНАВАЧА

- Дізнавач має право в порядку, передбаченому КПК України, доручати відповідним оперативним підрозділам поліції проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених частиною другою статті 264 та статтею 268 КПК України. Доручення дізнавача щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання.
- Працівники поліції зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення дізнавача.

СТАТУС ДІЗНАВАЧА

- Під час виконання доручень дізнавача співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.
- Доручення слідчого, дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

■ *Начальники підрозділів дізнання територіальних органів:*

- - виконують повноваження керівника органу дізнання, визначеного кримінальним процесуальним законодавством;
- - є відповідальними за організацію роботи в підрозділі дізнання, стан досудового розслідування кримінальних проступків;
- - виконання інших завдань підпорядкованих підрозділів дізнання.

■ *Дізнавач - службова особа підрозділу дізнання правоохоронного органу* або уповноважена особа іншого підрозділу поліції, яка уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків.

■ Дізнавач, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог Кримінального процесуального Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення дізнавача.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ ЛЕКЦІЇ

4. Основними завданнями Національної поліції є:
- 1) реалізація державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку;
 - 2) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики в зазначених сферах;
 - 3) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Формування та функціонування органів Національної поліції України
2. Взаємодія органів Національної поліції України з іншими суб'єктами правоохоронної системи
3. Принципи діяльності Національної поліції України
4. Функція кримінальної поліції.
5. Структура кримінальної поліції України
6. Основні завдання патрульної поліції.
7. Принципи діяльності патрульної поліції України.
8. Основні повноваження поліції охорони України
9. Основні завдання поліції особливо призначення.
10. Поліцейські превентивні заходи.

ЛЕКЦІЮ ПІДГОТУВАВ
ПРОФЕСОР КАФЕДРИ ПРАВА
ШИНКАРЕНКО І.Р.

© Шинкаренко І.Р. 2022

© Національний аерокосмічний
університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
2022

